

SHARING CREDIT FOR TORAH AND MITZVOT

(1) בראשית פרק מט פסוק יג

זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אֲנִיּוֹת וַיִּרְכְּתוּ עַל צִידָן:

רש"י בראשית פרק מט פסוק יג

שהיה זבולן עוסק בפרקמטיא, וממציא מזון לשבט יששכר והם עוסקים בתורה, הוא שאמר משה (דברים לג יח) שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך, זבולן יוצא בפרקמטיא ויששכר עוסק בתורה באהלים:

(2) דברים פרק לג פסוק יח

וְלִזְבוּלָן אָמַר שְׂמַח זְבוּלָן בְּצֵאתְךָ וְיִשְׁשַׁכֶּר בְּאֵהְלֶיךָ:

רש"י דברים פרק לג פסוק יח

שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך - זבולן ויששכר עשו שותפות, זבולן לחוף ימים ישכון ויוצא לפרקמטיא בספינות ומשתכר, ונותן לתוך פיו של יששכר והם יושבים ועוסקים בתורה, לפיכך הקדים זבולן ליששכר שתורתו של יששכר על ידי זבולן היתה:

(3) תלמוד בבלי מסכת סוטה דף כא עמוד א

מאי +שיר השירים ח+ בוז יבוזו לו? אמר עולא: לא כשמעון אחי עזריה, ולא כר' יוחנן דבי נשיאה, אלא כהלל ושבנא; דכי אתא רב דימי אמר: הלל ושבנא אחי הוו, הלל עסק בתורה, שבנא עבד עיסקא, לסוף א"ל: תא נערוב וליפלוג, יצתה בת קול ואמרה: +שיר השירים ח+ אם יתן איש את כל הון ביתו וגו'.

(4) רש"י מסכת זבחים דף ב עמוד א

שמעון אחי עזריה - על שם שעזריה עסק בפרקמטיא וסיפק צורכי שמעון אחיו בשעה שהיה עוסק בתורה והתנו ביניהן שיהא חלק לעזריה בשכר תלמודו של שמעון כדאמר' בסוטה (דף כא) אם יתן איש את כל הון ביתו וגו' לא כשמעון אחי עזריה לפיכך נקרא על שמו שלמד על ידו.

(5) שולחן ערוך יורה דעה הלכות תלמוד תורה סימן רמו סעיף א

כל איש ישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורים, בין בחור בין זקן גדול. אפילו עני המחזר על הפתחים, אפילו בעל אשה ובנים, חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר: והגית בו יומם ולילה (יהושע א, ח). ובשעת הדחק, אפילו לא קרא רק קריאת שמע שחרית וערבית, לא ימוש מפיק (ישעיהו נט, כא) קרינן ביה (הגהות מיימוני פ"א וסמ"ג עשין י"ב). ומי שא"ל לו ללמוד, מפני שאינו יודע כלל ללמוד או מפני הטרדות שיש לו, יספיק לאחרים הלומדים. הגה: ותחשב לו כאילו לומד בעצמו (טור). ויכול אדם להתנות עם חברו שהוא יעסוק בתורה והוא ימציא לו פרנסה ויחלוק עמו השכר, אבל אם כבר עסק בתורה אינו יכול למכור לו חלקו בשביל ממון שיתנו לו. (תא"ו נתיב ב' מש"ס דסוטה).

(6) שו"ת מהר"ם אלשקר סימן קא

עוד שאלת אם יש ממש באותן שמוכרין זכויותיהן זה לזה אם זכה הקונה או הפסיד המוכר ואם פעולה זו יש לה עיקר.

תשובה לא מצאתי מקום לדבר זה כי אם בתשובת שאלה לרבינו האי גאון ז"ל וראיתי להעתיק אותה לך ומשמ תבין עקרון של דברים שאלוהו ז"ל מי שהוא נוהג להתענות שני וחמישי ובסוף אותו הזמן אמר קבול שכר התענית הזה יהיה לפלוני מתנה...תשובה כך ראינו כי דברים אלו דברי הבל שאין לסמוך עליהן ואיך יעלה על לב כי שכרו של זה של מעשים טובים שעשה זה לזה והלא הכתוב אומר צדקת הצדיק עליו תהיה וכן אמר ורשעת הרשע עליו

תהיה כשם שאין אדם נתפס בעון זולתו כך אין אדם זוכה בזכות זולתו היחשוב כי מתן שכר של מצות דבר שישהו אדם בחיקו וילך כדי שיתן זה מתן שכרו לזה... אבל ודאי מי שנותן שכר למלמד ללמד מה שהן צריכין ומלמדין יש לו שכר גדול בכך והמלמד עצמו פעמים יש לו שכר פעמים אין לו שכר וכן מי שמאכיל עני או חכם לברכו יש לו שכר על כך ויש לו הנאה בכך כברכת אותו עני או אותו חכם וכן המסעד מקיימי מצות כדי שיוכלו לקיים יש לו שכר על כך ולהם וביותר מי שעוזר עסוקין בתורה ובמצות להפנות לבותם לעסוק בה יש לו שכר והשכר שיש לו על פעלתו הוא. ומי שמשיא עצמו לקנות שכר חבירו בדמים או במתנה לבוז הוא ולעג ...

(7) שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ד סימן לז

וכיוון שהוא עניין קניין מצוות לימוד התורה וידיעתה לעצמו יש על זה שיווי, והשיווי הוא שיהיו שניהם שותפין בכל ענייני הרווחים

(8) שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שו סעיף ו

הגה: י"א דבמקום שנוהגין ליתן לקורא בתורה מי שבירך, ונודר לצדקה או לחזן, דאסור בשבת לפסוק כמה יתן (א"ר); והמנהג להקל, דהא מותר לפסוק צדקה.

(9) מגן אברהם סימן שו

כתב הי"ש פ"ה דביצה הכרזת המצות מי שיתן יותר הוא יזכה בה דמי טפי למקח וממכר והיה נראה לאסור אם לא שנאמר שאין שייך מקח וממכר בדבר מצוה כ"א בחפץ הנקנה וכל זה אינו אלא לישיב המנהג בדוחק

(10) שו"ת ציץ אליעזר חלק טו סימן לה

... שכותב לומר סברא הפוכה, ממ"ש לומר המשיב דבר, והוא, כי במעשים טובים ודאי א"י למכור כי אין עוה"ב שלו, ורק בתורה היה ס"ד שיכול למכור משום דאחר שלמד תורה דילי' הוא וכו', ולכן נקט הרמ"א בלשונו תורה לרבותא דאף בזה לא מהני מכירה על לשעבר, ומכש"כ במעשים עיין שם... אבל במצוה שאדם עושה ויעשה מה שייכות בה לחבירו לזכות בה, ואם מתורת שכר, שכר מצוות בהאי עלמא ליכא וכו' ומא /ומה/ דאמרינן במונע מצות עשה מבטליו דצריך לשלם י' זהובים היינו דוקא מתורת קנס דצערי' לחבריה שבטלו מעשות מ"ע =מצות עשה= שהוא ראוי לעשות, אבל לא שכר המצוה וכו' יעו"ש,

(11) רמב"ם הלכות עבודת כוכבים פרק יא הלכה יב

הלוחש על המכה וקורא פסוק מן התורה וכן הקורא על התינוק שלא יבעת והמניח ספר תורה או תפילין על הקטן בשביל שיישן, לא די להם שהם בכלל מנחשים וחוברים אלא שהן בכלל הכופרים בתורה שהן עושין דברי תורה רפואת גוף ואינן אלא רפואת נפשות שנאמר ויהיו חיים לנפשך, אבל הבריא שקרא פסוקין ומזמור מתהילים כדי שתגן עליו זכות קריאתו וינצל מצרות ומנזקים הרי זה מותר.

(12) שולחן ערוך יורה דעה הלכות מעונן ומכשף סימן קעט סעיף ח

הלוחש על המכה או על החולה ורוקק ואחר כך קורא פסוק מן התורה, אין לו חלק לעולם הבא. ואם אינו רוקק, איסורא מיהא איכא. ואם יש בו סכנת נפשות, הכל מותר.

(13) שולחן ערוך יורה דעה הלכות ביקור חולים ורפואה ונוטה למות וגוסס סימן שלה סעיף י

הגה: י"א שמי שיש לו חולה בביתו, ילך אצל חכם שבעיר שיבקש עליו רחמים (נ"י פרק י"ג), וכן נהגו לברך חולים בבהכ"נ, לקרא להם שם חדש, כי שנוי השם קורע גזר דינו.

(14) שו"ת בצל החכמה חלק ד סימן מז

א) אגב אעיר במש"כ בקונט' דבק טוב (סי' ד' ד"ה בענין) בשם ס' עיני ישראל לתמוה על מנהג ישראל לומר תהלים עבור חולה הלוא אסור להתרפות בדברי תורה ות' עפ"י מש"כ בסי' ת"ח דהיינו דוקא עפ"י דרך סגולה אבל בכונה שיתרפא בזכות התורה מותר, אלא שלפ"ז ללקוט ולומר מזמורים מיוחדים וכמו כן לומר פסוקי תמניא אפי' לפי אותיות שם של החולה שהוא דומה לדרך סגולה בודאי אסור ע"כ. ע"ש.